

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מריס שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

ע"א ב מ"ח פ"ד מהל'
עדות הלכה ז סמג
עשן קט טו"ע ח"מ סי'
ל טעין יג:
ע"ג טו"מ"ח סמג ט:
גו ד ה מ"ח פ"ג מהל'
גניבה הלכה ה ע"ר
ח"מ ט:
ע"ו ח"מ פ"ה מהל'
א"י"טו"ח מזה הל' ה
סמג לא"ן טעו:

ליקובי רש"י

הרי שאכילה שנה
ראשונה. דהיינו ג'
כמות ל' העיסה כח לשנה
כח לשנה וישיב"ב ב"ב טו.
דבר ו"א חצי דבר. כל
כח וכו' חזקת מעידה אלא
על שלש חזקה והיינו
שלש דבר ולא דבר שלם
הואיל ואין שני עדים
מעידים על כל הג' עדים
[טו]. אחד אומר
אחד בגבה. בין קרני
אלטיותיה [סנהדרין ל'
תחת אמות מקום [גנה]
בכ"ו. בכריסה. אלו
מקום [שבתים ב"ב טו].
האי חצי דבר וחצי
עדות הוא. עד אחד
הוא חצי עדות. שער אמת
הוא חצי עדות. וכו' [סנהדרין ל'
האי עדות הוא. ל' וכו'
כל אלה עד אחד ל' נתן
שער ועד אחד ל' נתן
לשומרה. מה ענין
לחצי עדת וקנה חצי דבר
אחת למעשה שכי דבר
כתיב וכו' עדות למעשה
לא אילתרי קנה דלדע"ה
כתיב לא יקום עד אחד
גו' [שבתים ב"ב טו].
ק"ו"ה. מתוך הא"י.
כמי שהזנוח. ל' נתן
דמניס הורק מדין
מדין ל' רש"י וכו'
חלוצה רבי מחייב ומכניס
פונדק [ויקרא טו]. רבא
אמר וכו' אתנן אסרה
תורה ואפי"ו בא"י
אמו. ונתן לה טלה בחתן
חתן הוא ואסור לקנין
דחתן סתמא כתיב
[דברים כג] לא טעא דמי
ולא טעא פניה אע"ג דמי
תמנה לה דמינה קמן תן
לי אתנני על מחייבין לה
דחא קס לה גרסה
מניה כ' יהיה ויהיה
חתן הוא אלא אפילו
נמקום מיתה נמי רשמי
תשלומין עליה אלא שאין
כח לעשה בשמים אלא די'
שמים לא יא' עד שישלם
דאי לא רמו תשלומין
עליה כי יהיה ויהיה מי
הוא חתן תמנה בעלמא
אז חתן לא מפקיין
מניה כן שעתה מפי
מורי הוקן ויש דוגמתו
גנא קמא צפרק מרובה
ושם מפורש יותר והיה
לי מורי ראה על זה
[כ"מ ב"א].

ע:

מרובה

פרק שביעי

בבא קמא

א) [כ"ג טו] סנהדרין ל'
פ"ו. [כ"ג טו] סנהדרין
ג. [ג] [וע' מנה טו]
ובפ"ה [דסחט].
ד) [שבת ד'] לו. וישן
ע"ג. [ה] [כ"מ א].
ו) עיין ב"מ יב. [ו] ב"ב
ל. [מדין ה"ר"ק].
ז) [ג"מ מ.ו.]. [ט] ב"מ
מ. תרד"ה גאולה.
ח) ריש דף ע"ט. [כ] שבת
ד. [ג] [ד"ס א.מ.]. [ד].
ט) [ד"ה] שפיקא [ה].
ס) [ד"ה] מוסק.
פ) [ד"ה כגון]. [ו] ע"א.

גילוי הש"ס

ג"מ דבר ו"א חצי
דבר. עיין הלכות דף ד'
ע"א מוס' ד"ה קני:
רש"י ד"ה בדינא
ל' צ"ח החדו [ט'
תאנינן. עיין סנהדרין
דף ע"ג ע"א ו"ע].

תורה אור השלם

לא יקום עד אחד
באיש ק"ב ע"ו וק"ב
באיש ק"ב חצי אסור
תקא על פי שני עדים
או על פי שלשה עדים
יקום דבר. [דברים יב. פו]

הגהות וצינונים

א) צ"ל אמת. וצ"ל
בסוף [כ"ט]. וכ"ה
ברש"י וכו'. וכ"ה
ב"ב [סנהדרין: ג] [ג'
דבריו [סנהדרין: ג] [ג'
וכ"ה בכת"י]. ובס"א לא
גוס' כל הפיקא [ז"א
אמר ב"ב וכו' ב"ב]:
ג) רש"י מ"ו (גילוי)
דבריו ע"ק [ג'
ל"ך]. וצ"ל [ג'
רש"י אמר אבא א"י תבע
וכ"ה בכת"י]: [ג] צ"ל
דמאי [א"ר חצי].
ה) קנה [דק"ס ע"פ כתיב]:
ו) דיבור זה שייך לעיל
עמוד א: [ח] כתיב דבאלו
אנינה משו' לה:
ז) ברק"ש משמע דמכאן
הוא דיבור חדש [דכן
גוס רש"י כתיב
ואתכח ד"א
מכירה היא]: [ט] ס"א
ואמאי קתני מכר הא
ל"א מכירה היא
[גליון]: [י] כתיב והיא
א"י [גליון] דפ"ו:
והוא וכו' [דק"ס]:
ז) הד"א [ב"מ הדיבור
הוא בע"מ]. וכ"ה
בכת"י:
ח) [מ] צ"ל דלא
אמרין [בא"מ. ב"ש.
וכ"ה בכת"י]: [ט] בדי
ובצ"ח רח"צ [שהיה
לפני המהש"ל] ונספ
ש"ר [כ"ה ב"ב].
דאמ"ר ק"ו"ה כמי
שהזנוח דמאי
משמע דאפי"ו מ"ד
כמי שהזנוח דמאי
בעיני עוהדות וע'
מהרש"א מ"ש על נוסח
זה:

דאף על גב דעדי ביאה צריכין לעדי קדושין. פירוש כל זמן
שלא הוחזקה בלשם איש:

למעוטי שנים אומרים אחד בגבה בו. ולא דמי לשנה ראשונה
צפני שנים כו' דהתם ראו כל מה שהיו יכולין לראות

צחותה שנה ורצ אלפס" פירש משום
דהתם מהני סהדומיהו לענין פירות
שאלו בשנה ראשונה שחייב לשלם
אם לא ימנע יומר עדים וטעם רש"י
נראה לר"י עיקר דמין צפרק התקבל
ל"י [דף ט"ז ע"ג]: האשה שאמרה התקבל
ל"י גיטי לריבה שתי כתי עדים שנים
שיאמרו צפנינו אמרה ושנים שיאמרו
צפנינו קבל וקרע אלמא לא חשיב
כי האי גוונא חצי דבר אע"ג דלריכי
אלו לאלו דלפ"י למאן דאמר שליש
נאמן כשגט צדו ולא לריכי עדי
אמירה לעדי קבלה מ"מ כיון שרין
שנראה^ב הגט צדו חצי דבר הוא אלא
ע"כ משום שכל כח רואה כל מה
שיכולה [לראות] צחותה שעה ואחיא
מתניתין [דג"טין] כרנן:

באומר יו עקין תאינה מתאינתי
כו. ור"מ והכי דמי

אי דקיימא גניבה בחזירו של לוקח
בשעת עקילה מאי פריך עלה וכיון
דאי קתבע ליה כו' מכירה נמי לא
הוי מכירה נהי דמתחייב צנפשו מכל
מקום קנייה ליה חזירו ללוקח ולא
ליתא בחזירו של לוקח דל מיוז צנת
מהכל לאו מכירה היא דהא ק"ל כרז
נתנן דלמור^א פירות לא עבדי חליפין
ומיהו לפר"ת^ב יתא דמפרש דהא
דפירי לא עבדי חליפין היינו צמות
קנין סודר שמחזיר לו הסודר ולא
יהיב לו אלא לקנין בעלמא אצל
צמחין להקנות זה תחת זה שזה
צמח צמות דמיס קני ואומר ר"י
דהכל לא דייק אלא אלשון מוכר
דלפ"י קאי בחזר הלוקח כיון דלא
אמר^ב זיל שלים אן וז מכירה אלא
מתנה ואף על גב דבמשלומי ארבעה
ומתנה ממחייב על הכתמה כמו על
המכר כדלמרינן לקמן^ג מ"מ גנב
ומכר בשנת קמני ואין וז מכירה וכן
לן עקין תאינה מתאינתי כמו עקין
תאינה מתאינתי:

כמאן ברבי עקיבא דאמר ק"ושה
כמי שהזנוחה דמאי. ואם

ולענין קנין לא קני באויר עד דמטי לתוך המחליות כדמוכח בגיטין צהורק [דף ע"ג ע"ב] וז"ל דהכל איירי שורק לחזר דרך פתח או דרך חלון ולא מעל
מראשות הגג מנוגשת ומוקי לה כגון שמחליות התחמוות עודפות על העליונות^א וי"ל דהכל איירי שורק לחזר דרך פתח או דרך חלון ולא מעל
מחלית החזר וא"ת ומ"ש דבגיטין נקט רבי והכל נקט רבי עקיבא וי"ל דהכל איירי שורק לחזר דרך פתח או דרך חלון ולא מעל
למ קלוטה כמי שהזנוחה דמאי אלא צרה"י מקורה כדלמרינן בגיטין שנת [דף ע"ג ע"ב] דלמור דמאי כמאן דמילא אצל רבי עקיבא אית
אית אפילו ברשות הרבים שאין מקורה וביגיטין נקט רבי משום דלוקמנא כשמחליות התחמוות עודפות לדרבי עקיבא דלא מני ללמינקט דלדעיה
אפי"ו בלא מחליות כלל כמו צרה"י אית ליה כמי שהזנוחה דמאי צריש שנת^ב וס"ד לדרבי אפילו במחליות בלא קרוי אמרינן כמאן דמילא דמאי
אי נמי למאי דעבי לאוקמי כרבי איירי בחזר מקורה: לענין שבת ל"א מחייב עד הניחה בחצר. וא"ת וכיון שהקנין צא בין עקירה
להנחה אית לן למימר קס ליה בדרבה מנייה כדלמרינן צריש אלו נערוה [כמוט דף ל"א ע"ב]^ג דלמור רבי אצין זרק תן מתחילת ד' לסוף
ד' וקרע שיראין בהליכמו פטור עקירה לורך הנחה הוא ולפי מה שמפרש רבינו תם דאי אפשר לניסוך בלא הגבהה ורבי ירמיה דלמור
צהניוקן [גיטין דף ע"ג ע"ב] [ס"ג]^ד גבי מנסך משעת הגבהה קני מתחייב צנפשו לא הוי עד שעת ניסוך לית ליה הגבהה לורך ניסוך הוא הדין דלית
ליה עקירה לורך הנחה אחי שפיר דפרין הכא אליבא דרבי ירמיה ונראה לר"י דהוי מני לשנויי דעקירה לורך הנחה הוא אלא לדברי
המקשה שלא היה סובר טעם זה משיב ליה דמשכחת ליה שפיר צלומי לא תקנה גניבותך עד שתנוח:

אתנן אסרה תורה ואפי"ו בא"י אמו. ונתן לה טלה בחתן

מתוך מדכתיב גס שניהם ולא ארבעה ומדמיתא חתן כלל שהוא צמחה כ"ג. או אמת ואין חתן פירוש זה דלטו מי
כתיב ולא ארבעה שניהם כתיב ונאמר שניהם ולא שלשה ולא אחא למעוטי אלא ממיר וזה ונראה לפרש משום דעיקר חתן בעריות הוא דכתיב
דמוכח צפ"י כל האסורים [תמורה דף טז ע"ב] דזונה דגבי חתן בחייב כריתות משמעו וא"ת דלמא כי אסר הכתוב חתן כגון שאמר לה אדם
אחר הא לך טלה זה ושכני עם צנן דזההוא לא מחייב מיתה וש"ך חתן כה"ג דחתן צפרק כל האסורים [שם דף ע"ג ע"ב] [ס"ג] האומר
הא לך טלה זה ותלן שפתחך אלל עבדי ר"מ אומר אינו חתן ותכניס אומרים הכי זה חתן ואפילו ר"מ לא קאמר אלא משום
דשפתח בעבד שרלא כדמפרש התם^א ד"ס לו אשה ונשים רבו מוסר לו שפתח כעניית ותירך ר"י דפשמ"י דקרא ללא תביא חתן
זונה משמע צנחם חתן ששטעל הוא הנותן חתן: [ע"י ח"ס' כבודות טו: ד"ה זונה]: א"ל תבעה ליה בו. אע"ג דמוקמייה
צ"ו [דף ס"ג ע"ב] [ס"ג] חתן בחזרה מטעם זה לא היה נאסר ולא חשיב חתן אלא מתנה בעלמא ועיקר טעמא דחתן כדמסיק הכא
משום

א) [כ"ג טו] סנהדרין ל'
פ"ו. [כ"ג טו] סנהדרין
ג. [ג] [וע' מנה טו]
ובפ"ה [דסחט].
ד) [שבת ד'] לו. וישן
ע"ג. [ה] [כ"מ א].
ו) עיין ב"מ יב. [ו] ב"ב
ל. [מדין ה"ר"ק].
ז) [ג"מ מ.ו.]. [ט] ב"מ
מ. תרד"ה גאולה.
ח) ריש דף ע"ט. [כ] שבת
ד. [ג] [ד"ס א.מ.]. [ד].
ט) [ד"ה] שפיקא [ה].
ס) [ד"ה] מוסק.
פ) [ד"ה כגון]. [ו] ע"א.

ועוד כתב די"ל דלענין איסור ב"י ובל ימצא י"ל דלא תליא אם זה ברשותו או לא, אלא אם זה שלו, וכיון דהרי הוא שלו שפיר עובר עליו.

★★

והחזו"ד במקור חיים (סי' תמ"ח סק"ט) כתב גם כן דהנגזל עובר בכל יראה, וכתב גם כן דגם אינו יכול לבטלו, דהרי אינו ברשותו הוא, וכל שאינו ברשותו אינו יכול למכרו או להקדישו, וה"ה שאינו יכול לבטלו.

וכתב בשדי חמד (חלק ח' מערכת חמץ ומצה סי' ה' אות כ"ד ד"ה הן אמת) שלפי דעת הב"ח בתשובותיו (סי' קכ"ד) דמהני הפקר בדבר שאינו ברשותו, ה"ה דמהני ביטול לחמץ שגזלוהו ממנו אף שאינו ברשותו, אבל הביא שהאחרונים חולקין על הב"ח ולא ס"ל כוותי'.

★★

ועיין במקור חיים (סי' תמ"ג ה') דהגולן יכול למכור החמץ לגוי, אע"פ "שאינו שלו", דהפנ"י בגיטין דף ל"ז כתב הטעם דיאוש כדי לא קני, לפי שכיון שאינו ברשותו של הנגזל, כמו שאינו יכול להקדיש ולמכור ה"נ אינו יכול להפקיר ולהתייאש. והנה הב"ש באה"ע"ז (סי' כ"ח סקט"ז) כתב שאם הגולן והנגזל ביחד הקדישו, חל ההקדש, הרי ביחד יש כאן שלו וברשותו. וכאן בחמץ כי מטא זמן איסורא שניהם מתייאשין בסמוך לזמן האיסור, קני ל"י הגוי.

★★

בגמ': והא"ר יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן כרם רבעי וכו' ה"עיימהו ר'שע זימות וכו'.

בקוביץ ישורון (כרך ט"ו ע' תקא-ב) מובא מהגאון ר' שלמה זלמן אויערבך זצ"ל וז"ל:

על גדולתו של הגאב"ד דטשעביץ זצ"ל היה מרבה לדבר. **באחד** השיחים בימי חול המועד נסבו הדברים אודות גדולת האחרונים בדורות שלפנינו שכל הש"ס היה פרוש לפניהם כשמלה, ואחד היושבים התבטא "נו, אמאליגע אחרונים", הגיב מרן זצ"ל: למה אתה אומר "אמאליגע"? הרי גם אנו בעינינו ראינו כן פעמים רבות אצל הגאון מטשעביץ זצ"ל, והביא את הדוגמא דלהלן לפני המסובין בסוכתו:

החרדה פן תיעלם הנקודה הפנימית, כי אדרבה, דוקא הנקודה הפנימית מביאה לידי מעשה, אלא שהיא מקפידה על כך שהמעשה יהיה צנוע.

ולכן נקראים צנועים, אותם בני אדם המדקדקים על עצמם בדת (פירוש המשנה לרמב"ם, מעשר שני ה, א), ואילו לדעת רש"י, הצנועים בני אדם חסידים שרוצים לסלק ידי כל אדם מן העבירה, כי הנקודה הפנימית מביאה לדקדוק בדת ולזיכוי הרבים מתוך צניעות. ובכל זאת מידת הצניעות היא כי הצנוע אינו רוצה בהתגלות לבו (רבינו יונה משלי יא, ב).

כאן מתגלה לפנינו דמותו והיקפו של התלמיד חכם האמיתי, הוא עומד על פנימיות בתורה ובעצמו, ומתוך כך הוא ניגש לדקדוק במצוות ולעבודה לזכות את הרבים, ובכל זה אינו רוצה בהתגלות לבו.

ובאשר לא יתכן שבעבודת הכלל ישאר התלמיד חכם נסתר ונחבא אל הכלים, כי בהכרח יגיע לכלל פרסום, חיפשו ומצאו רבותינו בעלי המוסר נ"ע דרכים, כיצד להשאר צנועים בתוך הפרסום, העלימו מעשיהם עד כמה שאפשר, וכאשר נתפרסמו המעשים תלו אותם באחרים, ואין צריך לומר שלא נמשכו אחרי עסקנות סתם, אלא בדקו ושקלו בעינם החודרת, אם לא יצר הפרסום והתהילה הוא הממריץ לעסקנות.

דף ס"ט ע"א

בגמ': גזל ולא נתייאשו הבעלים שניהם אינם יכולים להקדיש לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו.

בשו"ת נו"ב (מהדו"ק חאו"ח סי' כ') יצא לחדש דאם גזל חמץ ועבר עליו הפסח אין הנגזל עובר עליו כיון שאינו ברשותו ואינו יכול למכרו ולא להקדישו, ממילא אינו עובר עליו. והאחרונים ציינו שכן כתב כבר בשטמ"ק ב"ק (צ"ז ע"ב) בשם הר"מ מסארקוסטא.

בשו"ת בית אפרים (או"ח סי' ל"ז) השיג עליו, שהרי להגולן עצמו יכול למחול וליתן לו במתנה, וא"כ גם לענין כל יראה עובר עליו.

ובשו"ת בנין שלמה (בהוספות לסי' י"ד) כתב דכיון דכל חמץ אינו ברשותו ומכל מקום רחמנא עשאו כאילו הוא ברשותו, א"כ ה"ה אם באמת אינו ברשותו לא נגרע כוחו בזה, וכיון שהוא שלו הרי הוא עובר עליו.

בהגהות רעק"א או"ח סימן רכ"ו נסתפק לענין ברכת האילנות על אילן של ערלה, אם "ליהנות בהם" היינו דווקא כשמותר ליהנות מאילן זה או גם באילן ערלה מברכין. כשעלה הנדון פעם במסיבת ת"ח בביתו של הגאב"ד דטשעבין, אמר על אחר כי יש להוכיח שמברכין, מהמשנה במעשר שני פ"ה מ"א (והובאה בבבא קמא דף ס"ט) שאילן ערלה מציינין אותו בחרסית ורשב"ג פליג וסבירא ליה דדוקא בשביעית יש לציין על האילנות להציל בני אדם אבל בשאר שנים אם באים ליטול שלא ברשות משדה שלו אינו צריך לציין להצילם דהלעיטהו לרשע וכו', ואם נימא שאין מברכים עליו ברכת האילנות יהי צריך לציין שלא ייכשלו לברך עליהם ברכה זו ויעברו בלאו ולא תשא. ואמם בשו"ת דוכב מישרים (חלק ג' סי' ה') הביא דבר זה בלשון "ודמות ראייה נראה לי", אך בפעם ראשונה כאשר ראינו ושמענו איך שהרב מטשעבין כשנשאל שאלה זו, מגיב על אתר שלכאורה גמ' ערוכה היא, ראינו כמה רחבה ומקיפה שליטתו במכמני הש"ס. ע"כ.

★★

בשו"ת אור לציון (ח"ג פרק ו' הערה ד') כותב על ראי' זו:

או"ח נראה שאין ראייתו מוכרחת, שהרי זמן ציון מקום האילנות שדנה בו הגמ' שם היה בשעת יציאת הפירות, שאז יש חשש שיאכלו ממנו, ועל זה שאלו בגמ' שיצינו בזמן זה גם בשאר ימי שבוע, כדי שלא יאכלום הגנבים, ותירצו הלעיטהו לרשע וימות. ועל זמן זה לא שייך לשאול שיצינו בשביל ברכת האילנות, כמבואר בשו"ע שם, ואין להוכיח מכאן שמברכים ברכת האילנות על אילנות ערלה. ועל כן נראה שלמעשה אין לברך ברכת האילנות על אילנות ערלה. וראה בכף החיים בסימן רכ"ו אות י"א.

★★

הגאון ר' נתן גשטטר שליט"א בהערות מאורות נתן על ספר מאור החיים (ח"א סי' ד' הערה ב') כותב על ראיית הגאון מטשעבין זצ"ל הנ"ל:

ולענ"ד לדון בזה, למאי שכתבו תוס' ד"ה (ל"ג.) ד"ה הא, דברכה שאינה צריכה אינו אלא מדרבנן עיי"ש, והנה כתב בשו"ת זקיני החת"ס זצ"ל (חור"מ סי' ק"פ) דבאוכל איסור דרבנן בשוגג אינו כאוכל איסור בשוגג, כיון דכך התנו חז"ל

בתקנתם שלא אסרו איסורם אלא במזיד, ובשוגג ליכא איסורא עיי"ש. וכ"כ נתה"מ בחור"מ (סי' רל"ד) עיי"ש. והאחרונים ז"ל ביארוהו, דכל איסורי דרבנן אינן אלא איסורי גברא, ואין איסור בעצם החפץ אלא שאסרו על הגברא לעשותו, וע"כ כל שלא עבר בשאט נפש לא עביד איסורא. וא"כ י"ל דרק גבי כרם רבעי וערלה וטומאת הקברות הצריכו לציין שלא יכשלו בהם, דהמה איסורי דאורייתא נינהו, אבל לענין ברכה א"צ לציין, דאף אם יברך עליו ע"י שלא ידע שהוא אילן של ערלה ג"כ לא עביד איסורא כלל, כיון דשוגג הוא, וממילא ליכא מכשול.

★★

בקובץ קול התורה (קובץ נ"ט ע' צג) כתב עוד לעיין בראי' הנ"ל:

ולכאורה יש לדחות ראי' זו, דהנה רש"י פי' שם בד"ה בד"א, דעבדינן להו היכירא לעוברים ושבים. בשביעית, שהוא הפקר, ובהיתר הן באין לאכול. אבל בשאר שני שבוע, שהן באים לגזול יניחם ויאכלו דבר האסור, והלעיטהו לרשע וימות עכ"ל. וא"כ דוקא בשביעית דהוי הפקר הו"ל לצנועין לציין זאת הואיל ודרך בנ"א לאכול בשדות אחרים, אמנם בכה"ג דאין רגילות בנ"א לאכול בהיתר, א"כ הלעיטהו לרשע וימות, ולפי"ז ה"ה דא"צ לציין בשאר השנים, הואיל ולא יברכו מספק דערלה ברכת האילנות.

★★

עוד כתב הגאון ר' חיים יעקב קלפהולץ ז"ל אל הגאון מטשעבין זצ"ל (בקובץ זרע ברוך ע' צח-ט) לדחות את הראי' הנ"ל ז"ל:

והיא באמת ראייה נפלאה עצומה ראוייה למי שאמרה, עד שיש לתמוה על הגרעק"א שלא הרגיש בראי' זו. ולחומר הנושא אבקש מטי אלף פעמים לדון בראי' זו וללמד זכות על הגרעק"א.

וזה אשר העלה מצודתי לענ"ד. דהנה לכאורה קשיא טובא למה צריך לציין, דנחזי אנן תנא היכא קאי אי בחור"ל הרי קיי"ל דספק ערלה בחור"ל מותר, ובעל כרחין תנא בא"י קאי, א"כ הרי ספק ערלה בא"י אסור ובלא"ה ימנעו מללקוט ממנו ולמה צריכים לציינו. וצריך לומר דכיון דרוב אילנות

שנת וכדומה נימא דין חדש דעדים זריכים לידע כמה שנותיו, ולא מהני בירור לזה, [דמנל התראת ספק כיון דלא הו ספק למומחה לא מיקרי התראת ספק כמו שכתבו חוס' שבעות [דל"ו ע"א ד"ה הוד], ועיין חוס' יבמות דף פ' ע"א [ד"ה נעשה סריס למפרע], ומכל מקום יש לחלק, דהתם לא הו חזי דבר כיון דעכ"פ עדותן שלם דעשה עבירה, אלא דספק אם יענשו אותו הבית דין, אבל באחד שקידש ועדים לא ידעו שנותיו, דאם הוא קטן לא מיקרי "קידש" ולא חלו הקידושין, יש לומר דמיקרי חזי דבר ולא מהני בירור אחר כך דהוא גדול. [עיי"ש]

ב

משו"ת חמדת שלמה אבה"ע סי' ס"ח חשובת הגרעק"א להגאון בעל חמדת שלמה

אחד"ש כמשפט וכו', ובענין אשח מומר שדנתי שחעשה שליח למי שירצה לקבל הגט עבורה, יש לי פקפוק בזה לשיטת הרמ"ה בש"ע אה"ע (סי' קמ"ב סי"ג) [דז"ל השו"ע אם יש עדים שהבעל מסר לסומא זה גט זה לגירושין כשר שהרי כיון שיש עדים אז"ל בפ"ג ופ"ג והיינו לה באפי הנהו סהדי גופייהו. ועי' בטור הטעם דבעי' דימסור בפני אותם העדים דלא ליהוי סהדותייהו חזי דבר. וזהו כד' הרי"ף דאי לא אהני עדותם למידי הו חזי דבר] ועיין בתשו' הרי"ב"ש [סי' שי"ח] שמחלק בין זה ובין דינא דמתני' האשה שאמרה זריכה ב' ימי עדים, [כמו שרלו חוס' לחלק דלא זריכי עדי אמירה לעדי קבלה כיון שהגט בידו, והתוס' דחו זה דסו"ס בעי שיראו הגט בידו ע"ש]. ואני מסתפק [היינו דיש לישב ד' הרמ"ה באופן אחר. ונפ"מ בנד"ד וכדמבאר] שאפשר דבמתני' דגיטין עפ"י עדות הא' נעשה ענין שליח שבוה נעשה ידו כידו ובכל פעם שיהי' גט בידו הו כאילו רואים גט ביד אשה, אבל בנד"ד דפני כח אחת שאומרת מי שירצה לקבל יהי' שליח לקבלה עדיין אינו מבורר מי שידו כידה, ואם נראה גט ביד איש אחד לא ידענו דהו כמו ביד אשה, רק עפ"י ב' עדים שיעידו שנתרצה וקבל הגט בדרך שליחות ממנה, א"כ י"ל דהו חזי דבר, דהך מלמא דידו כידה נעשה ע"י ב' ימי עדים, ואני מסתפק לענין חזי דבר אפשר באומרת ועושה שליח לקבלה בפני ב"ד וביום דא"כ לקבלת עדות, י"ל דהב"ד ההוא יכולים לדון על עדות שיעידו שנמסר ליד השליח לזכות עבורה, ועכ"ז כיון דנראה דמעיקר הדין מהני זכיה לחוד, ועכ"פ במגלה דעתה בכה, הי' נראה לי לסמוך על עשייתה שליח לקבלה כפי הנ"ל, ובאופן אם יסכים כבודו דמר.

ג

משו"ת חנינא סי' ג"ז בתוך דבריו

עוד (העברתי) [העברתם] עיני כבודכם בזה הדין (דס"ה) [דנסי' קמ"ב] סעי' י"ב] דאף בעידי שליחות מהני רק אם הם עידי מסירה, דכלאו הכי מיקרי חזי דבר, והריב"ש סי' הנ"ל השיב ג"כ טעם זה לפסול הגט כיון דעידי השליחות לא היו עידי מסירה דפוסל הרמ"ה משום חזי דבר [ועיי"ש]

ד

משו"ת חלק ח' חו"מ סי' י"ב

לכן אחיו הרב ר' משה איגרי ז"ל

בה שהקשה דלמאי זריך לאוקמי בסנהדרין [דמ"א א'] באשה חזירה, הא יש לאוקמי בהתרה בו אחר.

הא מ"מ [בעינין] שיחרה בפני העדים, וכיון דהעדים יודעים שהותרה ויחייב מיחה אין יכולין לומר לאוסרה על נעלה באנו כמ"ש חוס' פ"ק דף ט' [ד"ה עדי האב נהרגין], ולזה מוקי באשה חזירה ומשכחת דהעדים לא ידעו שהיא חזירה כמ"ש חוס'.

גם נלע"ד דאם עדים אחרים החרו, מ"מ בעינין שהעדים שמעידים על המעשה זריך שיעידו גם כן שהותרה, דאם אין מעידים על ההתראה ומעידים רק על המעשה, ואחרים מעידים על ההתראה, הו חזי דבר וכמו בא' בגנה לשיטת הרי"ף דלא מהני ראו כל [מה] שהיה יכולים לראות, וכיון דמעידים על ההתראה שוב ל"ש לומר לאוסרה על נעלה באנו.

בשהלך אבא חלפתא וכו'.

א

מספר קושיות עצומות שבת דף קפ"ו ע"א

ר"ש"י ד"ה אבא חלפתא, אבא של רבי יוסי חלפתא שמו [בבב"ק נוסף: וכן בכורות (כ"ה) [כ"ו] ע"א]. ק"ל היאך הזכיר רבי יוסי את אביו בשמו הא אמרינן בקידושין [ל"א ב'] דלא חזיר שם אביו לא בחייו ולא במותו, וכן פסקי' בש"ע יו"ד סי' ר"מ ס"ב, וי"ע.

ב

ובספר דו"ח שם כתב

אמר רבי יוסי מעשה באבא חלפתא. וכחז רש"י ז"ל אבא של רבי יוסי חלפתא שמו. קשה לי איך הזכיר רבי יוסי את אביו בשמו, הא אמרינן בקידושין, דלא חזיר אביו בשמו, לא בחייו ולא במותו. ובני הבן יקיר לי קיר לבני רבי שלמה ג"י תירץ לי על פי דברי רש"י פרק חלק (דף ק' ע"א ד"ה בשמו), ואינו אומר רבי ומורי פלוני, מבואר דבמקדים שבת לפני שם העלם שרי, והוא הדין הכא שהקדים אבא לשם העלם חלפתא, [בשו"מ הגר"ש איגרי חלק ב' כתבים סי' ס"ג הוסיף: וקל וחומר הוא דהא כבוד רבו גדול מכבוד אביו דמציאו לחיי העולם הבא, ומ"ש רש"י רבי ומורי ג"ל דלאו דוקא שניהם אלא במדא מינייהו סגי]. והקשה הוא בענין קושי' זו מפרק ככל מערבין (דף לו ע"א), אמר רבי יוסי **אבא** ולמוס העיד, וכחז רש"י (ד"ה דידי'), ומתני' דרבי **אבא** ולמוס הוא, והיה בינינו מו"מ של דברים בזה, [אמר צן המחבר. הלא הם כחובים תוך תשובות אבא מארי ג"י במלך הכתבים. א"ה לא זכינו לאורס].

ג

ובהגהת רבינו ליו"ד סי' ר"מ סעי' א' כתב

ולא יקראנו בשמו. קשה לי הא דנכרכות (י"ח ע"ב) אל"ל צנינא חנא. וכן שבת (קט"ו ע"א) אמר רבי יוסי מעשה באבא

חלפתא.

דף ע' ע"ב

דבר ולא חזי דבר. עיין הוריות דף ד' ע"א חוס' ד"ה קרי. [גליון הש"ס]

[ו"ל התוס' קרי ביה ונעלם מדבר. דמ"ם מונעלם קאי להבא ולהבא וכו'. הקשה ריב"ק בר' מאיר מאי שנא דהבא דרשינן ונעלם מדבר וגבי עדות יקום דבר לכ"ע דרשינן דבר ולא חזי דבר. וי"ל דדואי דבר כולה דבר משמע והבא מעניינו דקרא מכרי כתיב אחת מכל מצות ה' המשמע מצוה שלימה למאי הלכתא כתב דבר אלא ע"כ למדרש תעלם מדבר אפי' דבר אחד מן המצות וכן בכל דוכתי גורעין ומוסיפין ודורשין משום דוחקא דקרא דאיהו דחיק ומוקים אנפשיה וכו'].

רש"י ד"ה צדינא לומר החזר לי תאניס. עיין סנהדרין דף ע"ב ע"א וז"ע. [גליון הש"ס]

ובספר קישיות עצומות כתב

וביון דכי מצעי ליה וכו'. עיי' צרשי ד"ה צדינא, לומר החזר לי. ק' לי הא קי"ל בסנהדרין דף ע"ב דלא כרז דאמר דמיס קננהו אל"ל דאס הוא צעין לא קנהו ע"י קלצ"מ, וא"כ נריך הגנב ליתן לו התאנה או הגניבה, וז"ע.

מכתב הגרעק"א לבנו הגר"ש

משו"ת הגר"ש איגר חלק ב' כתבים סי' ל"ו

על תמיהתך הא קי"ל בסנהדרין [עב, ח] דצבעין נריך להחזיר, א"כ אס תוצעתו התאנה נריך להחזיר, גם אנוכי עמדתי במצובה זו זה שנים רבות ונרשם אללי בתמיה בגליון הש"ס.

בסוגיין

א

משו"ת הגר"ש איגר ו"ל חלק ב' כתבים סי' ל"ו

מכתב הגרעק"א לבנו הגר"ש

מה שכחצ בני נ"י בכוונת חוס' צצ"ק בסוגיא דאתנן [ע, ב ד"ה אתנן וא"ת דילמא כי אסר וכו'], ולדון על ספיקתי שדנתי צנדה הנאה ולהוכיח דדעת חוס' דככל ענין מהני זרוק לים, לענ"ד דשאני התם דנהי דהבן שכתעל לו כאינו מקבל הנחת ביאה דקם ליה צנדה מיניה, מ"מ הוא שאמר הילך טלה זה והצעלי לצנך [אל"ל] [אלון] אמר הצעלי לי הי' קנוי לי מש"ה באומר הצעלי לאחר הי' כקיצל הוא הנחת ביאה, משא"כ צנדה הנאה י"ל דזרוק

ליס מהני רק לדון כאלו קיצל הוא וכיון דנדרה ולי אפטר בקבלת ענמה גם זרוק לים לא מהני.

ואדאמתאן ע"י הערת בני נ"י נלע"ד לדרכא רחיה מסוגיא זו דלא מהני, דאל"כ צעקון חאנה נהי דמכח דקלצ"מ הוי כלא קיצל החאנה, מ"מ הלוקח הוציא החאנה מידו עפ"י דבורו ולהוי כזרוק לים ותיקני לך גניבתא, אע"כ כיון דצקיצל צענמו לא מהני גם זרוק לים לא עדיף מיניה, תודיעני דעתך העמוקה צוה.

ב

מכתב הגר"ש איגר לגיסו הגאון החת"ס

מספר דו"ח מכת"י בסופו

ומ"ש מר גיסי הגאון נ"י דכל אתנן הוי מקח הנעשה באיסור אל"ל דחידוש הוא שחידשה התורה, לדעתי הקלה גם צמקח הנעשה באיסור כל שיש קנין אחר צדכר שאינו אסור צענ"ס שפיר קנה, דהאיסור אינו מצטל הקנין אל"ל דהמעשה הנעשית באיסור אינו חסובה וכמאן דלימא, ואס יש קנין אחר שאינו אסור שפיר מועיל, וצ"ש"ך סי' ר"ח דהקשה מעקון לי חאנה וכו', היינו למירוח חוס' צמרובה (צ"ק דף ע' ע"ב) דהחאנה תעשה הקנין, אצל למירוח השני שס דמיירי שקנה הגנבה צמנרו, ולא יוקשה קושי' הש"ך, דנהי דעקינ"ת החאנה אינו קונה מ"מ קני לה חצרה, ובעין ס' חוס' שס צקושי'. וא"כ אס יש לדמות אתנן למקח שנעשה באיסור יוקשה צאמת מנ"ל דחולל לקנות האתנן צביאה צוונה נכרית, דילמא איירי חצורה דוקא צדקאי צמנרה, ושפיר הוי אתנן אף דצענ"ס הביאה אינה קונית משום מקח הנעשה באיסור, דהא צל"ז אינה קונית הישראלית משום דכסף אינו קונה אל"ל משום דעצור הביאה מקנה לה צקנין המועיל מקרי אתנן.

ג

מספר דו"ח כתובות דף ל"א ע"א

תו"ד"ה שעקירה וכו' והשתא ר' ירמיה וכו' והוא הדין דלית ליה עקירה לורך הנחה היא. עדיין אינו מספיק כ"כ דמנ"ל למפרך על שינויא דר"פ דאמר זרוק גניבותיך דלמא ס"ל כר' אצין דאמר' עקירה לורך הנחה.

ולענ"ד לולי דברי חוס' הי' נ"ל לומר צרווחא (ובסוגיין) ק', דהיינו מה דפרכינן צסוגיין דלעיל אי דמאי לאהדורי נהדריה, והא מ"מ אי אפטר לחייב מיתה דהיינו צצית הצליעה צלי שיהיה המאכל חחילה צפה צמקוס שיכול לאהדורי והוי חורק חן, וז"ל דקאי ללישנא צ' דחליא צמאי לאהדורי, וכיון שקן י"ל דר"פ דאמר לעיל כגון שחצב לו משקין וכו', דצאוכלי' ל"א קלצ"מ דנחחייב מקודס דלא אהדרי' צמקוס שיכול לאהדורי, א"כ ללישנא קמא דאינו מחלק צין מצי לאהדורי ע"כ ר"פ לא ס"ל כלל לדרי אצין דעקירה לורך הנחה, וא"כ י"ל דסוגיא דצצ"ק קאי ללישנא קמא ופריך שפיר על ר"פ לשיטתיה דמוכח דלא ס"ל לדרי אצין, (אמר בן המחבר. עמ"ש אאמ"ו צארוכה צדרשותיו [והועתק להלן צסמוך]).